Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki, Sosyal ve Entelektüel Eğilimlerinin Araştırılması

Study of Professional, Social And Intellectual Orientations of Vocational College Students

Ali AKDEMİR

İstanbul Arel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İstanbul, Türkiye
orcid.org/0000-0002-5188-3304
aliakdemiral@gmail.com

Mustafa ASLAN, Sibel BİLKAY, İbrahim ARI, Hamza DÜZENLİ, Kasım UÇTU, Sezen KAYNAK, Dilek İMAMOĞLU, Fatih YAMAN, Haydar Baki DOĞAN, Yusuf ÖZAY, Doğan UZUN

İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Organizasyon
Doktora Programı
İstanbul, Türkiye

orcid.org/0000-0001-8049-3615	maslan@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-3938-8749	sibelbilkay@arel.edu.tr
orcid.org/0000-0002-3679-8726	ibrahim.ari@hotmail.com
orcid.org/0000-0001-9568-756X	besiktas55@gmail.com
orcid.org/0000-0002-9876-2585	k.uctu@hotmail.com.tr
orcid.org/0000-0001-5378-3414	sezen_kaynak@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-3096-0948	dilek_imamoglu@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-5412-5074	fatihyaman68@gmail.com
orcid.org/0000-0002-6231-1299	haydarbakidogan@gmail.com
orcid.org/0000-0003-3855-6197	ozay23el@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7991-8217	uzundogan@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki, sosyal ve entelektüel yönelimlerinin araştırılmasıdır. Bu yönelimleri araştırmak için 21 yargıdan oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemi ise İstanbul'da eğitim faaliyetini yürüten 6 üniversitenin meslek yüksekokulu öğrencileridir. Elde edilen verilerin analizleri, frekans tabloları, korelasyon tablosu, bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi kullanılarak istatistiki olarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda 42 hipotezden 13'ü kabul edilmiş ve bu kabul edilen hipotezlerde de gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı farklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: MYO, Sosyal Yönelim, Mesleki Yönelim, Entelektüel Yönelim, MYO Öğrencileri

Abstract

The purpose of this study is to investigate the professional, social and intellectual orientations of vocational college students. In order to investigate these orientations, a survey form consisting of 21 items was presented to the students of vocational colleges from 6 universities serving in the greater city area of Istanbul. Responses from 537 participants were statistically analyzed using frequency tables, correlation table, two sample t-test and ANOVA test. Thirteen out of the 42 hypotheses were accepted as the result of these analyses, and statistically significant differences found between the demographical groups of participants.

Keywords: Vocational College, Social Orientation, Professional Orientation, Intellectual Orientation, Vocational College Student

1. Giriş

İş dünyası, hem entelektüel hem de bedensel yetkinlikleri ve becerileri olan insan kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç ülkelerin kalkınması için de gereklidir. Bu ihtiyacı karşılamak için yükseköğretim düzeyinde, Meslek Yüksekokulları (MYO) eğitim-öğretim vermektedir. Bazı temel becerileri öğrencilere kazandırmanın yanında, okulların genel amaçları arasında mesleki eğitim, entelektüel gelişim, kişiler arası iletişim, sosyal gelişim, ahlaki gelişim konularında öğrencilere yeterlilik ve nitelikler kazandırmaktır (Turan, 2002:275).

MYO'lar ilk olarak 1974-1975 öğretim yılında, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde eğitim öğretim hizmeti vermeye başlamıştır. 1982 Anayasası ile MYO'lar, üniversite çatısında eğitim-öğretim-araştırma faaliyetlerine devam etmişlerdir. Hâlihazırda, toplam üniversite öğrencisinin 1/3'ü, MYO'larda eğitim-öğretim görmektedir. Doğal olarak, MYO'larda sorunlar olacak ve bunların çözülmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Bu çalışmada da, MYO'ların öğrencilere kazandırmayı hedeflediği mesleki, sosyal ve entelektüel kazanımlara öğrencilerin ne derece yönelim ve çaba gösterdiği araştırılmıştır. Amaçlanan kazanımlar ve kazanımların bileşenlerine, alt boyutlarına öğrencilerin yönelim ve çabalarının yaş, cinsiyet, okuduğu üniversite, okuduğu bölüm, okuduğu sınıf, ebeveyn eğitim düzeyi ve aile gelir düzeyi ile arasındaki ilişkisinin araştırılmasıdır.

Öncelikle, kavramsal temellere yer verilmiştir. MYO kavramı, üniversite kavramı tanımlanmıştır. Akabinde MYO'ların sorunları, amaçları, fonksiyonları, tarihsel gelişimi ve öğrenci profili sırasıyla açıklanmıştır.

Çalışmanın son bölümü araştırmayı içermektedir. Sosyal, mesleki ve entelektüel yönelimleri ölçecek anket MYO öğrencilerine uygulanmıştır. İlk önce demografik sonuçlara yer verilmiştir. Sonrasında, demografik değişkenler bağlamında öğrencilerin sosyal, entelektüel ve mesleki yönelimleri karşılaştırmalı olarak ölçülüp analiz edilmiştir. Frekans tabloları, bağımsız örneklem t-testi, korelasyon tablosu ve ANOVA yöntemi ile ilişkiler araştırılıp karşılaştırmalar yapılmıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

Meslek Yüksekokulu Kavramı

Meslek Yüksekokulu (MYO) kavramını detaylarıyla irdelemeden önce üniversite

kavramının tanımlanması önem arz etmektedir. En genel çerçevesiyle üniversite; bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan, kamu hizmeti sağlayan, fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan eğitim ve araştırma kurumudur.

Bir üniversite birimi olarak Meslek Yüksekokulları, mesleki eğitim bağlamında stratejik öneme sahiptirler.

Mesleki eğitimin amacı; bireylere bir meslek için gerekli olan teorik bilgilerin yanında uygulamalı eğitim vermek, böylece bireyin mesleki beceri, tutum ve alışkanlıkları kazanmasını sağlamaktır. Ülkemiz sanayisinin ihtiyaç duyduğu standartlarda ara eleman yetiştirmek üzere, öncelikle meslek liseleri kurulmuştur. 1923-1924 yıllarında genel liseye gidenlere göre meslek liselerine gidenlerin oranı %67'dir. Daha sonraki yıllarda, meslek lisesine giden öğrenci sayılarında genel bir düşüş yaşanmıştır. Eğitim sistemimizde yaşanan değişimler sonucu, meslek liseleri alanlarına göre farklı isimlerle anılmıştır. Meslek lisesine devam eden öğrencilerin kendilerini yetiştirmeleri ve öğrenimlerine üniversite düzeyinde devam edebilmeleri için MYO'lar kurulmuştur. 1982 yılında MYO'lar üniversitelere devredilmiştir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3/c maddesinde Meslek Yüksekokulu, belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, iki yıl (dört yarıyıl) eğitim-öğretim veren bir yükseköğretim kurumu olarak tanımlanmıştır. 1982 yılından sonra Meslek Yüksekokulları, program çeşitliliği ve öğrenci sayısı açısından oldukça gelişmiştir. (Keskin, Koraltan ve Öztürk, 2010:1).

Bu okullardan mezun olma hakkı kazanan öğrencilere, tekniker veya meslek elemanı unvanı verilir. MYO mezunları, mühendis veya uzmanlar ile işçiler arasında nitelikli ara insan gücünü oluştururlar. Üretim veya hizmet sektörlerinin temel elemanlarıdır. Mühendis veya uzmanların projelerini uygulayarak üretimi veya hizmeti gerçekleştiren elemanlardır. Meslek Yüksekokulları, bu süreçte ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanları yetiştiren en önemli kurumlardır (Ceylan ve Erbir, 2015:100).

İş dünyasının sürekli bulmakta zorlandığı nitelikli iş gücünün kaynağı MYO'lardır. MYO'lardaki eğitimin amacı öğrencilerin teknik bilgilerinin yanı sıra, entelektüel yönden de donanımlı olmalarını sağlamaktır. MYO mezunu biri, bir yandan yaptığı işe nitelikli bir şekilde yapacak ve işine zihinsel bir boyut katacak, diğer yandan da sadece fiziksel ve bedensel olarak çalışan işçileri yetiştirip ve denetleyecektir (Akdemir, 2014:1). Bu nedenlerden ötürü, MYO mezunu sadece bedensel becerileri ile çalışan bir işçi değildir, sadece entelektüel yetkinlikleri ile çalışan bir masa başı yetkilisi, insan kaynağı da değildir. Bunun yerine eli iş tutan, aynı zamanda anlatım, uygulamayı geliştirme, iş arkadaşlarını geliştirme becerisi olan, yönetsel yetkinliği de bulunan bir teknik uzman ve yöneticidir. MYO mezunu; yerine ve işletmesine göre nitelikli işçi olarak da işe başlayabilir, dikey eğitimini ve gelişimini tamamladığında ve tecrübe kazandığında mühendis, muhasebe müdürü, insan kaynakları sorumlusu gibi uzmanlıklara ve yönetsel rollere de sahip olabilir (Akdemir, 2014:1).

Tüm bu kavramsal bilgiler ışığında Meslek Yüksekokulları "nitelikli insan kaynakları" yetiştiren okullar olarak tanımlanabilir.

3. Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Örgün mesleki eğitim kurumları yaygınlaşmadan önce, ihtiyaç duyulan teknik personel, usta-çırak ilişkisi içerisinde yetişmekteydi. Sanayileşme ile birlikte usta-çırak

ilişkisinin uygulanabilirliği olanaksız hale geldi. Sanayinin ihtiyaç duyduğu kalifiye işgücü sanat okulları ve meslek kursları ile karşılanmaya çalışılmıştır. Bu mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarının temeli, ilk defa Mithat Paşa tarafından 1863 yılında Niş'te açılan ıslahhaneler ile atılmıştır. Mesleki veya teknik liseler dışında kalan liselerden mezun olan gençlerin de yeterli teknik bilgiyle donatılıp, sanayinin ara elaman ihtiyacını karşılayabilmek için Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, 1974-1975 öğretim yılında Meslek Yüksekokulları adı altında yükseköğretim kurumları oluşturularak eğitim öğretim hizmeti vermeye başlamıştır. 1982 Anayasası ile MYO'lar, üniversite çatısında eğitim-öğretim-araştırma faaliyetlerine devam etmişlerdir.

3.1. Cumhuriyet Öncesi Mesleki Eğitim

Ahilik

Mesleki eğitimi konusunda Türk toplumunda bilinen eski ve en organize kurum Ahilik sistemi olarak kayıtlara geçmiş ve mesleki eğitimde çok önemli bir mihenk taşı olmuştur. Ahi kelimesi Arapça kökenli olup “kardeşim” anlamına gelmektedir. Bununla beraber Kaşgarlı Mahmut'un hazırladığı Divan-ü Lügat-it Türk'te ise “ahi” kelimesinin yiğit, eli açık, cömert anlamında kullanılan ve Türkçe olan “akı” kelimesinden geldiği ileri sürülmektedir (Ekinci, 2011:11).

İlk defa Anadolu Selçukluları döneminde, 1205 yılında Kayseri'de, Ahi Evran tarafından kurulduğu rivayet edilse de (Bayram, 2012:83; Mahiroğulları, 2011:142) bu konu hakkında bir çok farklı görüş vardır. Ahilik, sanatın esaslarının belirlenmesi, zanaatkârlar arasında disiplin, yardımlaşma ve özlük haklarının korunmasıyla birlikte sanatın sonraki nesillere doğru bir şekilde aktarılması, usta-çırak ilişkisinin düzenlenmesi için esnaf ve sanatkârlar, Ahilik örgütleri bünyesinde toplandılar (Gülerman ve Taştekil, 1993: 3, Yalçınkaya, 2017).

Avrupa'da gerçekleşen sanayi devrimi ve sonrasında değişip gelişen üretim sistemlerine ayak uyduramayan Osmanlı İmparatorluğunda Ahilik sistemi, etkinliğini kaybetmeye başladı.

Lonca

Osmanlı İmparatorluğundaki Loncalar, temelini Ahilikten almış ve ilk olarak ortaçağda ortaya çıkmış, 19. yüzyıl başlarına kadar da varlığını sürdürmüştür. Loncalarda her esnaf dalının kendine ait loncası vardı ve bu loncalardaki kurallar çok sıkı bir şekilde uygulanırdı (Bayram, 2012:82). Loncada da Ahilik sistemindeki “çırak, kalfa ve usta” hiyerarşisi mevcuttu.

Osmanlı ekonomisinin zayıflaması sonucu 1587 yılında çıkartılan bir ferman ile Yeniçeri ve Sipahi gibi askerlere de esnafılık yapma izni verilmiş (Ekinci, 2011:145). Esnafılık yapan Yeniçeri ve Sipahilerin sayıca çok olması, diğer esnafın gelirinin azalmasına neden olmuş, bunun sonucu olarak Lonca sistemi yozlaşmaya başlamıştır. Bu soruna çözüm üretebilmek adına, sadece ilgili meslek dalını icra eden esnafın üye olduğu Gedikler kurulmuştur (Ekinci, 2011:146, Mahiroğulları, 2011:107).

Gedik

Türkçe olan “Gedik” kelimesi tekel ve imtiyaz anlamına gelir. “*Sahiplerince yaptırarak işi başkalarının işleyememesi ve satacağı şeyi başkalarının satamaması şartıyla, hükümet tarafından verilen senedin içindeki hükümlerin kullanılması ve yürütülmesidir*” (Ekinci, 2011:147, Mahiroğulları, 2011:108).

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere gedik herhangi bir meslekte devam edebilme imtiyazı, yetkisi olup bu devredilemezdi. Bu yetki kişiye beratla verilirdi ve her beratı alanın işyeri açma hakkı da yoktu. İşyerlerini ancak ustalar açabilirlerdi ve işyeri sayısı da yine ustalar tarafından belirlenirdi.

Bu durum tekelleşmeyi ve sonrasında da fiyatların yükselmesine neden olduğundan, III. Selim döneminde tekelleşme dondurulup tasfiyesine başlandı. II. Mahmut döneminde tasfiye işlemi hızlandı. 1861'de sanat ve ticaretteki tekel usulleri, 1913'te gedik usulü ve 1924'te esnaf birlikleri resmen tarihe karıştı (Mahiroğulları, 2011:81).

Vakıflar

Vakıf kelimesi Arapça **vakf** kelimesinden türetilmiş olup bu kelime de *men' etti, durdu, durdurdu* anlamlarına gelen *va-ka-fe* fiilin mastar halidir.

Şu ana dek birçok tanım yapılmış olmakla (Furat, 2012:62) birlikte bu tanımların tümünün hareketle vakıfı “*bir şahsın, kurumun sâhibi bulunduğu malı bir başkasının mülkü olmasından men etmesi ve bu maldan elde edilen menfaatin ise insanlar için, kamu yararına kullanılmasını sağlamak için oluşturduğu kurum*” olarak tanımlayabiliriz.

Nitekim Osmanlı Devletinin son zamanlarına kadar, askeri ve teknik okullar hariç eğitim, sağlık, din ve kültür faaliyetlerine devler herhangi bir kaynak ayırmamış ve tüm bu faaliyetler vakıflar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (Özcan, n.d.: para. 3, Öztürk n.d.: para. 63). Bu durum, Osmanlı Devletinin batılı ülkelerdeki yükseköğretim kurumları örnek alınarak ihtiyaç duyulan alanlarda elaman yetiştirmesi için 19. yüzyılın sonlarında mekteplerin kurulmasına kadar devam etmiştir.

Bu mektepler: Mülkiye (1877), Hukuk Mektepleri (1878), Ticaret Mekteb-i Alisi (Yüksek Okulu) ile Mekteb-i Sanayi-i Nefi se-i Şahane (1882), Mühendis Mekteb-i Alisi (1909) ve Kondüktör Mekteb-i Alisi'dir (1911) (Şen, 2011).

Günümüzde vakıflar halen etkin bir şekilde sosyal, sağlık, eğitim, politika, savunma, sanayi ve daha birçok alanda faaliyet göstermekte ve topluma fayda sağlamaktadırlar. Günümüzdeki vakıf tanımı ise; 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 101. maddesinde “*gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları*” (Resmî Gazete) olarak yapılmıştır.

3.2. Cumhuriyet Sonrası Mesleki Eğitim

1927 yılında çıkartılan 1052 sayılı yasa ile tüm sanat okullarının programı, araç-gereç tedariki, öğretmen yetiştirme ve istihdam sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığı'na verilmiştir. 1931 yılında çıkartılan 1867 sayılı yasa ile birlikte Türkiye 9 bölgeye ayrılarak her bir bölgede bulunan illerce mali ve genel yönetimi karşılanan sanat okulları açılmıştır (Şahin ve Fındık, 2008: 67).

1933 yılında 2287 sayılı yasayla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1934–1936 yılları arasında hazırlanan Mesleki Tedrisatın İnkişaf Planı'nda, eğitim ile sanayinin işbirliği öngörülerek çıraklık okulları, teknik okullar, mühendis okullarının açılması öngörülmüştür. Bu plan sayesinde mesleki ve teknik okullar yurt genelinde hızla yayılmıştır.

Halk Evleri

Cumhuriyetin ilk yıllarında halk evleri halkı aydınlatma ve inkılapları benimsetme amacı gütmekle beraber, Osmanlıdan beri var olan gelen Türk Ocaklarının yerine kurulmuştur (Özdemir ve Aktaş, 2011). Halkevlerinde genellikle kültürel faaliyetlere yer verilmesinin yanı sıra okuma-yazma ve yetiştirme faaliyetleri de yerine getirildi.

Yabancı dil derslerinden fen derslerine, sanat ve günlük hayat bilgilerinden şoförlük, motor, dikiş-nakış, tercümanlık derslerine kadar geniş bir yelpazede halka hizmet veren halkevlerinden mezun olan kursiyerlere devlet erkânının katıldığı görkemli törenlerle diplomaları verilmiş, böylece kurslara hem devletin hem de halkın ilgisi sağlanmaya çalışılmıştır (Halkevleri, n.d.).

Her ne kadar halk evlerinin politik değil kültürel olduğu, CHP'nin bir kuruluşu olmadığı iddia edilse de (Özdemir ve Aktaş, 2011:248), Demokrat Partinin (DP) kurulmasının akabinde yöneticilerin bir kısmı bu partiye geçmişlerdir. 1950'de Demokrat Partinin iktidara gelmesi ile ilk önce Londra'daki Halkevi "ödenek yokluğu" neden gösterilerek kapatılmış, 1951'de de yayınlanan kanun ile tümüyle kapatılmıştır.

Köy enstitüleri

Köy Enstitülerinin kurulmasına ilişkin yasa tasarısı, 17 Nisan 1940'da TBMM'ne sunulmuş ve komisyonun önerisi üzerine ivedilikle görüşülmesine başlanmıştır. Tasarının uzun bir gerekçesi vardır. 17 Nisan 1940'da kabul edilen 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu'na göre, enstitülerin görevi sadece köy öğretmeni yetiştirmekle sınırlı değildi. Amaçları arasında köylü çocuklarını alıp, köyde yetiştirmek ve öğretmenlik mesleğinin yapılmasının yanı sıra köyün sosyal ve ekonomik kalkınmasını desteklemek, öğretmenle birlikte sağlık görevlileri, teknisyenler gibi meslek elemanları yetiştirmektir (Aysal, 2005:274).

Yetenekli olan gençlerin yükseköğrenim görmesini sağlayarak eğitim de fırsat eşitliği de sağlanmış oluyordu.

1940' ta kurulan köy enstitüleri için 1943'te bakanlıkça "Köy Enstitüleri Eğitim Programı" hazırlandı. Enstitülerde verilen dersler genel bilgi dersleri, ziraat ve teknik ders çalışmaları olmak üzere 3 ana grupta toplandı. Bu derslerin muhteviyatları (Kartal, 2008:26):

- 1- Kültür Dersleri (Türkçe, tarih, matematik, coğrafya, yurttaşlık vb), haftada 22 saat
- 2- Ziraat Ders ve Çalışmaları (tarla ziraatı, bahçe ziraatı, zootekniği, arıcılık, ipekböcekçiliği, sanayi bitkileri ziraatı, kümes hayvancılığı, balıkçılık ve su mahsulleri), haftada 11 saat
- 3- Teknik Ders ve Çalışmaları (demircilik, dülgerlik-marangozluk, yapıcılık, fotoculuk, pratik bilgiler, biçki-dikiş, çocuk bakımı, halıcılık-dokumacılık, örgü, nakış-çamaşır, ev idaresi), haftada 11 saat

Köy Enstitülerinin kuruluşundan sonra ihtiyaç duyulan özellikle insan kaynağının yetiştirilmesi, gerekli araştırma ve geliştirmenin yapılabilmesi için, 1942 yılında Ankara Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü kuruldu. Köy Enstitüsünü bitirip sınavı kazanan öğrenciler buradaki 8 eğitim kolundan birinde eğitime devam etme hakkı kazanıyordu (Kartal, 2008:31). Bu eğitim kolları: Güzel Sanatlar Kolu, Zirai İşletme

Ekonomisi Kolu, Tarla ve Bahçe Ziraatı Kolu, Yapıcılık Kolu, Hayvan Bakımı Kolu, Maden İşleri Kolu, Köy ve El Sanatları Kolu, Kümes Hayvancılığı Koluydu.

Enstitüler eşine az rastlanır bir başarı sağladılar. Yetiştirilen öğretmen ve öğretmenlerle ilköğretim küçük köylere kadar yaygınlaştırıldı. 1941-1942 öğretim yılında 3.859 olan 5 yıllık öğretmenli köy okulu sayısı 1951-1952’de 12.735’e çıktı. 1946 yılına kadar da 17.000 öğretmen ile 7.300 sağlık memuru yetiştirmiştir (Kartal, 2008:27).

Birçok önde gelen yazar ve düşünürlerin yetiştiği Köy Enstitüleri, 1946 yılından başlayarak siyasi çekişmelerin odağında olmuş, kurucusu ve fikir babası olan İsmail Hakkı Tonguç İlköğretim Genel Müdürlüğünden alınmış, daha sonra da bir ortaokula resim öğretmeni olarak atanmıştır (Aysal, 2005:279). Nihayetinde enstitülerin yapısı ve programında yapılan muhtelif düzenlemeler yeterli görülmemeyerek, nihayet 27 Ocak 1954’te bütünüyle öğretmen okullarına dönüştürülerek kapatıldı.

Meslek Yüksekokulları

Eğitimli insan gücü yetiştirilmesinin en önemli kaynağını hiç şüphesiz üniversiteler oluşturmaktadır. Üniversitelerde verilen mesleki ve teknik eğitim iki ana kısımda incelenebilir: 1- Dört yıllık mesleki ve teknik eğitim veren fakülteler, 2- iki yıllık eğitim veren Meslek Yüksekokulları. Bunlardan Meslek Yüksekokulları (MYO), iş piyasasının ihtiyaç duyduğu ara elemanların yetiştirilmesi amacıyla kurulmuştur. Dört yıllık mesleki ve teknik eğitim veren fakültelerin amacı ise hem mesleki orta öğretim kurumlarının öğretmen ihtiyaçlarını, hem piyasanın ihtiyaç duyduğu mühendis, biyolog, kimyager gibi meslek dallarında yetişmiş nitelikli üst düzey personel ihtiyaçlarını karşılamaktır (Şahin ve Fındık, 2008). Bütün bunların yanında fakülteler, üniversite ve araştırma kurumlarının ihtiyaç duyduğu bilim adamlarının yetişmesinde de ilk basamaktır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu Meslek Yüksekokulunu (MYO) *“belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur”* şeklinde tanımlanmaktadır.

MYO, ilk olarak 1974- 1975 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde açılmış, sonrasında ise 1982 yılında, üniversitelere bağlanarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altına girmiştir. Meslek Yüksekokulları; Devlet ve Vakıf üniversiteleri bünyesinde, müstakil olarak Kanunla kurulan Vakıf MYO’ları ve Diğer MYO’lar (Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı Astsubay MYO’lar ve Polis MYO’ları) şeklinde yükseköğretim sistemi içinde yer almıştır.

1983-1984 eğitim-öğretim yılında 54 olan MYO sayısı, 1988-1989 öğretim yılında 96’ya, bu okullardaki program sayısı ise 229’dan 474’ e çıkarılmıştır. MYO sayısı 2001 yılında 401, 2008 yılında 547 olmuş, 2008 yılından itibaren önemli bir artış göstermiş ve 2016 yılı itibarıyla de 924’e ulaşmıştır (Günay ve Özer, 2016).

Tarihsel süreci içerisinde değişik misyonlar yüklenmiş olsa da günümüzde Meslek Yüksekokulları ticaret, sanayi ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu, alanlarında yeterli bilgi ve beceriye sahip ara elemanların yetiştiren mesleki ve teknik eğitim sisteminin en önemli bileşenidir.

Temel olarak MYO’ların nitelikli ara eleman yetiştirmesi, bulunduğu yöreye

istihdam sağlaması ve yörenin kalkınmasına dolaylı olarak yardımcı olması, eğitim görenleri 2 yıl gibi kısa bir sürede meslek sahibi yapıp çalışma hayatına atılmalarına imkân tanınması tercih edilmelerinin en önemli sebeplerindendir.

Diğer Kurum/Kuruluşlar ve Mesleki Eğitim Faaliyetleri

Yukarıda sayılanların haricinde mesleki ve teknik eğitim faaliyetinde bulunan çok sayıda kamu kurumu, meslek örgütü, sivil toplum kuruluşu ve özel kuruluş vardır. Bunlardan bazıları: Çıraklık eğitim merkezleri, MEB, İŞKUR, KOSGEB (KOBİ'lere yönelik sağladığı eğitim ve danışmanlık hizmetleri ve desteği). Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ("El Sanatları Eğitim Merkezleri" aracılığı ile halı-kilim, terzilik, hazır giyim, boyama, nakış, ağaç oymacılığı, gümüş ve taş işlemeciliği vb kursları). Büyükşehir Belediyeleri (kurdukları meslek eğitim merkezleri ile işsiz gençlere, kadınlara ve özörlölere yönelik meslek eğitim kursları).

Ticaret ve sanayi odaları, organize sanayi bölgeleri yönetimleri, sendika ve meslek kuruluşları, çeşitli vakıflar (MEKSA Vakfı gibi) ve MEB onaylı özel meslek kursları bu kapsamda sayılabilecek kurum ve kuruluşlardır.

4. Meslek Yüksekokullarının Fonksiyon ve Amaçları

Ülkemizin gittikçe büyüyen ekonomisinin nitelikli işgücüne ihtiyacı bu büyümeyle doğru orantılı olarak her geçen gün artmaktadır. Bu ihtiyaç duyulan nitelikli iş gücünü ve özellikle de nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılayacak (Eşme, 2007) en önemli eğitim ve öğretim kurumlarından biri de Meslek Yüksekokullarıdır. Bu derece önemli bir kurumun yaşadığı sorunların çözölmesi ve eğitim-öğretim kalitesinin yükseltilmesi, dünya standartlarına ve hatta üzerine çıkartılması, ülkemizin hedeflerine ulaşmasındaki birçok engeli de aşmasında faydalı olacaktır.

MYO'larının yerine getirdiğı üç ana fonksiyon vardır. Bunlar: 1-Nitelikli ara eleman yetiştirilmesi, 2- Yörenin kalkınmasına ve istihdamın artmasına destek olması ve 3- Yörenin entelektüel ve sosyal gelişimine katkı yapması

MYO'ları iki yıllık eğitim-öğretim süresi sonrasında ön lisans diploması veren yükseköğretim kurumlarıdır. Bu iki yıllık süre boyunca, öğrencilerini belirli mesleklere yönelik olarak yetiştirip, piyasanın ihtiyaç duyduğu niteliklerle donatmayı amaç edinmişlerdir (Özgüler vd., 2013). MYO'larından mezun olmaya hak kazananlar tekniker veya meslek elemanı unvanını alırlar.

Mesleki eğitim, sadece kişinin piyasada geçerliliğı olan bir mesleğın gerektirdiğı bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerinin kazandırılması (Alkan vd.,1998; Egin, 2000) değildir. Aynı zamanda bu kazanım aşamasının bireyin zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel gelişimi ile bağdaştırılma sürecidir (Donnelly, 2008).

Hem yörenin özelliğıne göre ihtiyaç duyulan ara insan gücünün yetiştirilmesi hem de yükseköğretim kurumlundaki talep yoğunluğunu azaltmak üzere Türkiye geneline yayılan MYO'ları (Tunç, 2005), yörelerin önde sektörlerinin gelişmesine katkıda bulunarak yeni iş olanakları yaratmaktadır.

Bununla birlikte yörenin temel üretim dinamikleri ve süreçlerinde iyileştirmenin yapılmasını ve modernizasyona gidilmesini sağlayarak çağdaş yöntem ve tekniklerin uygulanmasını, üretimin artmasını, araştırma, geliştirme ve uygulamaya yönelik projeler ve eylem planları hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamaktadırlar.

Tüm bunların yanında, yörenin sosyal, sanatsal, siyasal ve kültürel gelişimine de katkıda bulunarak yöre halkının hem entelektüel hem de sosyal yapısını dönüştürme, iyileştirme işlevini de yerine getirmektedirler (Yücebaş vd., 2013: 45).

MYO'ların amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

Meslek Yüksekokullarının amaç ve hedefleri şunlar olmalıdır:

1. Kurulduğu bölgenin sanayi, tarım, turizm gibi önde sektörlerinin gelişmesine katkıda bulunmak; yeni iş olanakları yaratmak, hizmet alanlarını genişletmek,
2. Bölgede yer alan sektörlerin ihtiyaçlarına uygun işgücünü yetiştirmek,
3. Meslek Yüksekokulu ile toplum bütünleşmesini sağlamak,
4. Bölgenin temel dinamiklerini harekete geçirerek pazarda modern tekniklerinin kullanılmasını ve yapılan üretimin artmasını sağlamak üzere araştırma geliştirme ve uygulamaya dönük projeler ve faaliyet planları hazırlamak ve bunları uygulamak,
5. Bölgesel, şehirselle ve çevresel kaynaklı problemleri çözüme kavuşturabilecek önerilerde bulunarak projeler üretmek,
6. Bölgenin sosyal, kültürel ve siyasal gelişimine katkıda bulunmak amacıyla bölge halkı ile devamlı iletişim halinde olmak; bölgesel, ulusal ve uluslararası bağlantılar kurarak bölgede etkinlikler düzenlemek,
7. Bölge halkının eğitim düzeyinin yükseltilmesine katkıda bulunmak amacından hareketle eğitim ve bilinçlendirme projeleri hazırlamak ve bu projeleri uygulamak (Örs, 2003: 4).
8. Mesleki eğitimin yeterliğini ve kalitesini yükseltmek (İçli, 2007; Özgüler vd., 2013).
9. Bilimsel araştırmalarla bilgiyi üretmek ve yaymak (Yıldız ve Talih, 2011).
10. Sürdürülebilir kalkınmaya destek vermek (Yücebaş vd., 2013: 45).
11. Mesleki ve teknik becerilerin yanında kişilere yönetsel beceriler de kazandırmak (Velde ve Cooper, 2000:85).

Hiç şüphesiz tüm bu amaç ve hedefleri gerçekleştirebilmek için uğraşırken MYO'lar kamu, özel sektör ve tüm sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak (Örs, 2003: 4), tüm kesimlerin ve paydaşların talep ve önerilerini dikkate almak zorundadır.

5. Meslek Yüksekokullarının Öğrenci Sayısı

Yüksek Öğretim Kurumu'nun 30.11.2017 tarihli istatistiklerine göre Türkiye'de eğitim veren 963 MYO bulunmaktadır. Bunların 860'ı devlet üniversiteleri ve 98'i vakıf üniversiteleri bünyesinde eğitim verirken ve 5'i de Vakıf Meslek Yüksekokulu olarak eğitim vermektedir.

Aynı istatistik doğrultusunda 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde örgün olarak ön lisans seviyesinde öğrenim gören öğrenci sayısı 1.109.626'dır. Bunların 679.173'ünü erkek öğrenciler oluştururken, geriye kalan 430.453'ünü kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Bu rakamlara açık öğretim ve uzaktan öğretim alan ön lisans seviyesindeki öğrenciler dâhil edildiğinde öğrenci sayısı 2.555.926 olmakta, bunlarında

1.335.771'i erkek öğrencilerden oluşurken, 1.220.155'i kadın öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 1 Meslek Yüksekokulları Türlerine Göre Okul ve Öğrenci Sayıları

MYO Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
Devlet	860	2.408.285
Vakıf	98	132.833
Vakıf MYO	5	14.808
Toplam	963	2.555.926

Kaynak: YÖK

6. Meslek Yüksekokullarındaki Sorunlar

Bu kadar eski bir geçmişe sahip, hayati öneme haiz ve yaygın bir kurumun normalde sorunlarının az olması beklenir ama ne yazık ki MYO'ların sorunları diğer yükseköğretim kurumlarından daha fazladır.

Bu sorunları ve temelinde yatan nedenleri inceleyecek olursak:

Fiilen Eğitim Öğretim Faaliyetinde Bulunmayan MYO'ları

Ekonomik büyüme sonucunda artan ara elaman ihtiyacı beraberinde, özellikle 1990'larda, Meslek Yüksekokulu patlamasına yol açmış fakat bu MYO'ların çoğu plansız, programsız ve hatta akademik personeli ve binası olmadan kâğıt üzerinde kurulmuşlardır. Öyle ki; 2004 yılında fiilen eğitim yapılan 469 MYO varken kâğıt üzerinde kuruluşu yapılan ancak eğitim öğretim faaliyeti yapılamayan 143 MYO bulunuyordu (İTO, 2008:4).

Öğrenci Kalitesinin Düşüklüğü

2002 yılında 4702 sayılı yasa ile endüstri meslek ve teknik liselere sağlanan sınavsız geçiş imkânı sağlanmıştır. Bu vasıta ile MYO'ların öğrenci sayılarında bir artış olmuş olsa da bu beraberinde Yükseköğrenime Geçiş Sınavında hiçbir varlık gösteremeyen kişilerin de bu okulları doldurmasına neden olmuştur (Alkan vd., 2014:136, İTO, 2008:5). Çünkü mesleki ortaöğretim kurumlarından yükseköğretime geçişte uygulanan katsayı da nitelikli öğrencilerin mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarını tercih etmelerinin önünde bir engel oluşturmuş (İTO, 2008:4) ve bu sınavsız geçiş sebebiyle MYO'larını etkilemiştir.

Bu durum, yani MYO'lara sınavsız geçiş imkânı, 9 Aralık 2016 Resmi Gazetede yayımlanan 6764 sayılı yasanın 25.maddesiyle kaldırılmış, yerini ek puan uygulamasına bırakmıştır ([Resmî Gazete](#))

Öğretim Görevlisi Başına Düşen Öğrenci Sayısının Yüksek Olması

Meslek Yüksekokullarında 2015-2016 yılı itibariyle 319 profesör, 381 doçent, 2886 yardımcı doçent olmak üzere toplam 3.586 öğretim üyesi, 14.125 öğretim görevlisi, 686 okutman, 385 uzman ve 241 araştırma görevlisi olmak üzere de toplamda 19.023 öğretim elemanı vardır. Öğretim üyesi başına 298 öğrenci, öğretim elemanı başına da 58 öğrenci düşmektedir. (<https://istatistik.yok.gov.tr>).

Akademik personel başına düşen öğrenci sayısı, 4 yıllık fakültelerle karşılaştırıldığında çok yüksektir. (Günay ve Özer, 2016:1-12). Bu oranın yüksek

olması MYO'lardaki eğitim kalitesini düşüren önemli etkenlerden birisidir. Bununla beraber öğrencilerin gelecekle ilgili ümitsizlik ve ciddiyetsizlik düzeylerinin yüksek olması MYO'lardaki akademik personeli olumsuz yönde etkilemekte ve mesleki isteklerini azaltmaktadır (Ceylan vd., 2009).

Öğretim Elemanlarının Mesleki Deneyim Eksikliği

Bir anda çok fazla MYO açılması zaten yeterli olmayan akademik personel sayısının ihtiyacı karşılayamamasına sebep olmuştur. Akademik personel açığı mesleki deneyimden yoksun, gerekli eğitim seviyesine sahip olmayan kişilerin öğretim elemanı olarak istihdam edilmesiyle giderilmeye çalışılmıştır. Bu da MYO'larda eğitim kalitesini düşüren bir diğer etkindir (Günay ve Özer, 2014).

İstihdam Yönelimli Düzenlemelerin Etkin Uygulanmaması

MYO'ların önemli sorunlarından biri de öğrencilerin aldıkları teorik eğitimi uygulayabilecekleri ortamın eksikliğidir. Okulların pratik uygulama konusundaki yetersizlikleri ve eksiklikleri (Sarıbiyık, 2013) mezuniyet sonrasında öğrencilerin istihdamlarında problemlerle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bununla birlikte staj sürelerinin kısa olması ve bu kısa stajlara da öğrencilerin yeterince önem vermemesi (Ala ve Gülmez, 2014) bu eksikliğin giderilememesinin nedenlerindendir. Bu ve benzer sebeplerden ötürü piyasada MYO'lardan gelen öğrencilerin teknik ve mesleki bilgileri hakkında kuşku ve tercih etme hususunda da çekinceler oluşmuştur.

Eğitim ve Öğretimin Kampüsten ve Sektörden Uzak Gerçekleştirilmesi

MYO'ların büyük oranda üniversitelerin ana kampüslerinin dışında olmaları diğer bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. MYO öğrencilerinin kampüs yaşantısının sunduğu pek çok sosyal aktiviteden uzak kalmalarına, farklı bölümlerde okuyan diğer öğrenci arkadaşlarıyla daha az etkileşime girmelerine sebep olmaktadır. Bu durum öğrenciler üzerinde, daha az değer verilme duygusuna da neden olabilmekte, okullarını sahiplenme duygusunun gelişmesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bunların yanı sıra, birçok teknik programın ilgili sektör tesislerinin bulunduğu yerleşkelerden-sitelerden uzak olması, öğrencilerin yeterli pratik bilgi ve tecrübe edinmelerini engellemektedir. Dolayısıyla, eğitimde kampüs ortamıyla uygulamalı sektör eğitiminin, optimal bir şekilde harmanlanması gerekmektedir.

Makine, Donanım ve Malzeme Eksikliği

MYO'lardaki eğitim ve öğretim yoğun teknolojik altyapı gerektirmektedir. Yeni bir program veya bölüm açılacağı zaman kapsamlı bir şekilde ne gibi bir teknolojik altyapı, donanım ve teçhizata ihtiyaç duyulduğunun analizinin yapılması, süreç içerisinde ne türden ihtiyaçlarla karşılaşılacağı değerlendirmelidir. Bu husus ülkemizde pek dikkate alınmamaktadır. Dolayısıyla belirtilen açılardan MYO'lar yetersiz kalmaktadırlar (Günay, 2014).

Denetimin Yetersizliği

MYO'larda eğitim-öğretim kalitesini tutturmak ve yükseltmek için denetimin sürekliliği önemlidir. Eğitim-öğretim programlarının sektörün ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığının akademik ve sektörel denetimi gerçekleştirilmelidir.

7. Meslek Yüksekokullarının Öğrenci Profili

Meslek Yüksekokul öğrencilerinin yaş aralığı 17-24 yaş arasındadır. Meslek Yüksekokullarına genellikle meslek liselerinden öğrenci gelmesi beklenirken daha çok düz liselerden tercih edilmiştir. Genel olarak MYO'ları fen lisesi mezunları tercih etmezler.

Önceki yıllara bakıldığında sınavsız geçişle gelen öğrenci sayıları oldukça fazla iken zamanla bu sayının her yıl daha da azaldığı gözlenmektedir.

Meslek Yüksekokullarına devam eden öğrencilerin öğrenim gördükleri programı tercih etme sebepleri çoğunlukla YGS puanı ve mezuniyet sonrası iş olanaklarının olmasıdır. Bunun yanı sıra arkadaş önerisi ve programların yeni olması takip etmektedir. Bu bağlamda, sektörel gelişmelere paralel olarak yeni programların açılması Meslek Yüksekokullarının öğrenci sayılarının artışına imkân sağlayacağı düşünülebilir.

Öğrencilerin mezuniyet sonrası hedeflerinin büyük bir yüzdesi KPSS sınavı ile atanma olmaktadır. Özel sektörün daha fazla maddi imkân sunmasına rağmen öğrencilerin KPSS ile atanma isteğinin olmasını gelecek kaygısı ile devlet güvencesi altında olma düşüncesinin etkili olduğu görülmektedir.

MYO'daki öğrencilerin ailelerinin eğitim seviyeleri genelde çok yüksek değildir.

8. Yöntem

Bu araştırmada rasgele örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu seçilen katılımcılara toplam 21 yargıyı içeren formlar dağıtılmış ve sonrasında da geri toplanmıştır.

Saha çalışmasında elde edilen birincil veriler SPSS 21.0 paket programında incelenmiştir. Korelasyon tablosunda elde edilen p değeri ile ilişkilerin varlığı ya da yokluğu, ilişki var ise yönü de yine aynı tablodan Pearson korelasyon katsayısı ile tespit edilmiştir. Tek yönlü ANOVA ile bağımsız değişkenleri oluşturan grup bileşenlerinin aralarında istatistiki düzeyde anlamlı farklılıklar olup olmadığı incelenmiştir.

8.1. Amaç ve Kısıtlamalar

Soru sayısı arttıkça katılımcılarda sıkılma ve baştan savma doldurma eğilimi arttığından mümkün olduğunca az soru sorularak demografik özellikler ile bu yönelimler arasındaki ilişki test edilmeye çalışılmıştır.

Hedefimizde 7 tane vakıf 1 tane de devlet üniversitesi MYO'unda bu anket çalışmasını yürütmek varken, ancak 5 vakıf üniversitesi ve bir devlet üniversitesinde gerçekleştirilebilmiştir. Üniversiteler, her bir üniversitenden araştırmaya katılan öğrenci sayıları ve katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 6'da verilmiştir.

8.2. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Araştırma modelimizde her bir demografik özelliğin bağlı değişkenlerle arasındaki ilişkilerin irdelenmesi yapılmıştır. Ayrıca Sosyal Etkileşim Yönelimi, Sosyal Gelişim Yönelimi ve Bireysel Gelişim Çabası bağlı değişkenlerin bir arada ele alınmasıyla oluşan Sosyal Yönelim değişkeni ile bağımsız değişkenler olarak ele alınan demografik değişkenler arasındaki ilişki de analiz edilmiştir.

Şekil 1 Demografik özellikler ile Mesleki, Sosyal Etkileşim, Sosyal Gelişim, Bireysel Gelişim, Entelektüel Gelişim Yönelimleri arasındaki ilişki modeli

Şekil 2 Demografik özellikler ile Sosyal Yönelim arasındaki ilişki modeli

Şekil 1 ve Şekil 2’den de anlaşılacağı üzere toplam 42 hipotezimiz vardır:

Bağımsız Değişken: Cinsiyet

H_1 Cinsiyetle Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve cinsiyetler arasında mesleki yönelimde farklılaşma vardır

H_2 Cinsiyetle Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve cinsiyetler arasında

sosyal etkileşim yöneliminde farklılaşma vardır

- H₃ Cinsiyetle Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve cinsiyetler arasında sosyal gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₄ Cinsiyetle Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve cinsiyetler arasında bireysel gelişim çabasında farklılaşma vardır*
- H₅ Cinsiyetle Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve cinsiyetler arasında entelektüel gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₆ Cinsiyetle Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve cinsiyetler arasında sosyal yönelimde farklılaşma vardır*

Bağımsız Değişken: Yaş

- H₇ Yaş ile Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve yaş grupları arasında mesleki yönelimde farklılaşma vardır*
- H₈ Yaş ile Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve yaş grupları arasında sosyal etkileşim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₉ Yaş ile Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve yaş grupları arasında sosyal gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₁₀ Yaş ile Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve yaş grupları arasında bireysel gelişim çabasında farklılaşma vardır*
- H₁₁ Yaş ile Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve yaş grupları arasında entelektüel gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₁₂ Yaş ile Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve yaş grupları arasında sosyal yönelimde farklılaşma vardır*

Bağımsız Değişken: Okuduğu Üniversite

- H₁₃ Okuduğu Üniversite ile Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve okuduğu üniversiteye göre mesleki yönelimde farklılaşma vardır*
- H₁₄ Okuduğu Üniversite ile Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve okuduğu üniversiteye göre sosyal etkileşim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₁₅ Okuduğu Üniversite ile Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve okuduğu üniversiteye göre sosyal gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₁₆ Okuduğu Üniversite ile Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve okuduğu üniversiteye göre bireysel gelişim çabasında farklılaşma vardır*
- H₁₇ Okuduğu Üniversite ile Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve okuduğu üniversiteye göre entelektüel gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₁₈ Okuduğu Üniversite ile Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve okuduğu üniversiteye göre sosyal yönelimde farklılaşma vardır*

Bağımsız Değişken: Okuduğu Bölüm

- H₁₉ Okuduğu Bölüm ile Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve bölümler arasında mesleki yönelimde farklılaşma vardır*
- H₂₀ Okuduğu Bölüm ile Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve okuduğu bölüme*

- göre sosyal etkileşim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₂₁ Okuduğu Bölüm ile Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve okuduğu bölüme göre sosyal gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₂₂ Okuduğu Bölüm ile Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve okuduğu bölüme göre bireysel gelişim çabasında farklılaşma vardır*
- H₂₃ Okuduğu Bölüm ile Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve okuduğu bölüme göre entelektüel gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₂₄ Okuduğu Bölüm ile Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve okuduğu bölüme göre sosyal yöneliminde farklılaşma vardır*

Bağımsız Değişken: Okuduğu Sınıf

- H₂₅ Okuduğu Sınıf ile Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve sınıflar arasında mesleki yönelimde farklılaşma vardır*
- H₂₆ Okuduğu Sınıf ile Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve sınıflar arasında sosyal etkileşim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₂₇ Okuduğu Sınıf ile Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve sınıflar arasında sosyal gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₂₈ Okuduğu Sınıf ile Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve sınıflar arasında bireysel gelişim çabasında farklılaşma vardır*
- H₂₉ Okuduğu Sınıf ile Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve sınıflar arasında entelektüel gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₃₀ Okuduğu Sınıf ile Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve sınıflar arasında sosyal yönelimde farklılaşma vardır*

Bağımsız Değişken: Ebeveyn Eğitim Seviyesi

- H₃₁ Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve ebeveyn eğitim seviyelerine göre mesleki yönelimler arasında farklılaşma vardır*
- H₃₂ Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve ebeveyn eğitim seviyelerine göre sosyal etkileşim yönelimleri arasında farklılaşma vardır*
- H₃₃ Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve ebeveyn eğitim seviyelerine göre sosyal gelişim yönelimleri arasında farklılaşma vardır*
- H₃₄ Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve ebeveyn eğitim seviyelerine göre bireysel gelişim çabaları arasında farklılaşma vardır*
- H₃₅ Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve ebeveyn eğitim seviyelerine göre entelektüel gelişim yönelimleri arasında farklılaşma vardır*
- H₃₆ Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve ebeveyn eğitim seviyelerine göre sosyal yönelimler arasında farklılaşma vardır*

Bağımsız Değişken: Aile Gelir Düzeyi

- H₃₇ Aile Gelir Düzeyi ile Mesleki Yönelim arasında bir ilişki ve aile gelir düzeyine göre mesleki yönelimde farklılaşma vardır*

- H₃₈ Aile Gelir Düzeyi ile Sosyal Etkileşim Yönelimi arasında bir ilişki ve aile gelir düzeyine göre sosyal etkileşim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₃₉ Aile Gelir Düzeyi ile Sosyal Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve aile gelir düzeyine göre sosyal gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₄₀ Aile Gelir Düzeyi ile Bireysel Gelişim Çabası arasında bir ilişki ve aile gelir düzeyine göre bireysel gelişim çabasında farklılaşma vardır*
- H₄₁ Aile Gelir Düzeyi ile Entelektüel Gelişim Yönelimi arasında bir ilişki ve aile gelir düzeyine göre entelektüel gelişim yöneliminde farklılaşma vardır*
- H₄₂ Aile Gelir Düzeyi ile Sosyal Yönelim arasında bir ilişki ve aile gelir düzeyine göre sosyal yöneliminde farklılaşma vardır*

8.2.1. Çalışma Evreni ve Örneklem Büyüklüğü

Anket çalışması gerçekleştirilen öğrencilerin sayısı 600 olmakla beraber, cevap veren öğrenci sayısı 537’de kalmıştır (Tablo 6). Örneklem büyüklüğünün yeterliliği ve elde edilen sonuçlara ait güven aralıkları (Tablo 3), bağımlı değişkenlerin dağılımına ait çarpıklık ve basıklık (Tablo 2) değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Bağımlı Değişkenlerin Dağılımlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Bağımlı Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Sosyal Etkileşim Yönelimi	-0,815	0,421
Sosyal Gelişim Yönelimi	0,560	-0,578
Mesleki Yönelim	-0,633	0,450
Entelektüel Gelişim Yönelimi	-0,205	-0,520
Bireysel Gelişim Çabası	-0,469	-0,483
Sosyal Yönelim	-0,129	-0,139

Çarpıklık ve basıklık değerleri -1,5 ve +1,5 değerleri (Tabachnick ve Fidell, 2013) arasında olduğundan, bu bağımlı değişkenlerin normal dağılım gösterdiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla da normal dağılım gösteren değişkenlerde kullanılan istatistiki yöntemler kullanılarak güven aralıkları tespit edilmiştir.

Tablo 1’de de verilen 2.555.926 kişilik çalışma evreni içerisinde %95’lik bir güven aralığına tekabül eden örneklem büyüklüğü Krejcie ve Morgan (1970) tarafından verilen $s = X^2 \cdot N \cdot P \cdot (1-P) / [d^2 \cdot (N-1) + X^2 \cdot P \cdot (1-P)]$ formül ile hesaplandığında 384’tür.

Bu formülde s olması gereken örneklem büyüklüğünü, X^2 , df (degree of freedom – serbestlik derecesi) 1’e karşılık gelen chi-kare tablo değerini (3,841), N çalışma evrenini, P popülasyon yüzdesini (en yüksek örneklem büyüklüğü için 0,5 alınmıştır), d ise hassaslık derecesidir (burada 0,05 alınmıştır).

Tablo 1’de çalışma evreni, Tablo 3’te de bu çalışmaya iştirak eden 537 katılımcıdan elde edilen geçerli form sayıları (n), hesaplanan standart sapmaları (σ), hata payı (ϵ , burada %5 alınmıştır) ve $z^2_{\alpha} = [n \cdot \epsilon^2] / [\sigma \cdot (1-\sigma)]$ formülü (Smith, 2018) kullanılarak hesaplanan $z_{\alpha/2}$ ve bu değerlere karşılık gelen güven aralıkları (p) verilmiştir.

Tablo 3. Değişkenlerin Ölçümlenen Güven Aralıkları

Bağımlı Değişkenlerin Güven Aralıkları					
Bağımlı Değişken	n	σ	ϵ	$Z_{\alpha/2}$	p
Sosyal Etkileşim Yönelimi	524	,90355	,050	1,938545	%97,38
Sosyal Gelişim Yönelimi	527	1,15469	,050	1,357953	%91,31
Mesleki Yönelim	525	,78254	,050	1,388605	%91,77
Entelektüel Gelişim Yönelimi	527	,95178	,050	2,678928	%99,63
Bireysel Gelişim Çabası	533	1,09917	,050	1,748185	%95,99
Sosyal Yönelim	512	,73878	,050	1,287694	%90,15

8.2.2. Ölçek ve Ölçek Geçerliliği

Ölçek olarak 21 yargılılık bir form hazırlanmıştır. Elde edilen Cronbach Alfa değeri 0,850'dir (bakınız Tablo 3). Bu değer sosyal bilimler için güvenilir kabul edilen 0,70 değerinden yüksek olduğu için elde edilen sonuç istatistiksel olarak güvenilirdir.

Verilen anket formlarındaki ifadeler katılımcıların yanıtı, Likert tipli cevap anahtarı ile toplanmıştır. Likert tipi cevap anahtarında yargılar: “1- Kesinlikle Katılmıyorum” ile “5- Tamamen Katılıyorum” arasında 5 aralıklı olarak derecelendirilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen yargılar tümüyle bu makalenin yazarları tarafından hazırlanmıştır. Katılımcılara yöneltilen yargılar aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 4. Katılımcılara Ne Derece Katıldıklarının Sorulduğu Yargılar

1	Okuduğum bölümü isteyerek-bilerek tercih ettim
2	Ders dışı konferans ve seminerlere sıklıkla katılmaktayım
3	Derslerime katılmayı büyük ölçüde aksatmam
4	Resmi ve gayri resmi -kendimin ve yakınlarımla bulduğum- stajlara katılıyorum
5	Ders saatleri dışında kütüphanede zaman geçiriyorum
6	Ders notlarım sınıf ortalamasının üzerindedir
7	Dikey geçiş yapacağım için bir yandan da DGS'ye hazırlanıyorum
8	Bölümümle ilgili en az bir dergiyi takip ediyorum
9	Donanımlı öğretim elemanlarıyla iyi etkileşimde bulunurum
10	Mesleki yeterliliğimi ve farkındalığımı arttırmak için üniversitedeki kariyer merkezi ve benzeri birimlerden maksimum ölçüde yararlanıyorum
11	Okuldaki bir ya da daha fazla öğrenci kulübüne üyeyim
12	Sorun çözme, liderlik ve sosyal yetkinlik becerilerimi geliştirmek için kulüp faaliyetlerine çoğunlukla katılmaktayım
13	Üye olduğum kulüp ya da kulüplerin yönetiminde görev almaktayım
14	Farklı bölgelerden gelen öğrencilerle arkadaşlık yapmaktayım
15	Düşünce farklılıkları olan insanlarla sürdürülebilir diyalog kurmaktayım
16	Okul içinde ve dışında düzenlenen sosyal etkinliklere yoğun olarak katılmaktayım
17	Düzenli şekilde spor yapmaktayım

18	Mesleki derslere katılım ve ders kitapları dışında sosyal ve entelektüel yönümü geliştirecek kitap okuyorum (roman, deneme, araştırma, şiir vb)
19	Enstrüman çalmak, şiir yazmak, resim yapmak, fotoğraf çekmek vb hobilerim vardır.
20	Sosyal, siyasal, ekonomik ve aktüel gündemden kopmamak için yazılı ve görsel medyayı günlük takip ederim
21	Sosyal medyadan (facebook, instagram, twitter vb) her gün ve her fırsatta etkileşimde bulunurum
1	Okuduğum bölümü isteyerek-bilerek tercih ettim
2	Ders dışı konferans ve seminerlere sıklıkla katılmaktayım
3	Derslerime katılmayı büyük ölçüde aksatmam
4	Resmî ve gayrî resmî -kendimin ve yakınlarımların bulduğu- stajlara katılıyorum
5	Ders saatleri dışında kütüphanede zaman geçiriyorum
6	Ders notlarım sınıf ortalamasının üzerindedir
7	Dikey geçiş yapacağım için bir yandan da DGS'ye hazırlanıyorum
8	Bölümümle ilgili en az bir dergiyi takip ediyorum
9	Donanımlı öğretim elemanlarıyla iyi etkileşimde bulunurum
10	Mesleki yeterliliğimi ve farkındalığımı arttırmak için üniversitedeki kariyer merkezi ve benzeri birimlerden maksimum ölçüde yararlanıyorum
11	Okuldaki bir ya da daha fazla öğrenci kulübüne üyeyim
12	Sorun çözme, liderlik ve sosyal yetkinlik becerilerimi geliştirmek için kulüp faaliyetlerine çoğunlukla katılmaktayım
13	Üye olduğum kulüp ya da kulüplerin yönetiminde görev almaktayım
14	Farklı bölgelerden gelen öğrencilerle arkadaşlık yapmaktayım
15	Düşünce farklılıkları olan insanlarla sürdürülebilir diyalog kurmaktayım
16	Okul içinde ve dışında düzenlenen sosyal etkinliklere yoğun olarak katılmaktayım
17	Düzenli şekilde spor yapmaktayım
18	Mesleki derslere katılım ve ders kitapları dışında sosyal ve entelektüel yönümü geliştirecek kitap okuyorum (roman, deneme, araştırma, şiir vb)
19	Enstrüman çalmak, şiir yazmak, resim yapmak, fotoğraf çekmek vb hobilerim vardır.
20	Sosyal, siyasal, ekonomik ve aktüel gündemden kopmamak için yazılı ve görsel medyayı günlük takip ederim
21	Sosyal medyadan (facebook, instagram, twitter vb) her gün ve her fırsatta etkileşimde bulunurum

8.3. Analiz

Elde edilen saha verilerinin Kaiser-Meyer-Olkin örnekleme yeterliliği 0,859 ve Bartlett Testi de $p=0.000<0.05$ olduğundan dolayı, verilerin Faktör analizi için uygun olduğu sonucuna varıldı.

Veriler, faktör analizine tabi tutulduğunda 2. yargının (*ders dışı konferans ve seminerlere sıklıkla katılmaktayım*), ölçümlenmesi beklenen Mesleki Yönelim boyutu yerine Sosyal Boyut altında listelenmesi sebebiyle 2. Madde çıkartılarak yeniden Faktör analizi gerçekleştirildi. Faktör analizi sonucunda yargıların toplam 5 boyutu ölçtüğü ve

tespit edilen 5 boyutun, toplam değişimin %56.343'ünü açıkladığı belirlendi.

Tablo 5 Faktör Analiz Sonucu

Yargılar	Boyutlar				
	1	2	3	4	5
Sosyal medyadan (facebook, instagram, twitter vb) her gün ve her fırsatta etkileşimde bulunurum	,741				
Düşünce farklılıkları olan insanlarla sürdürülebilir diyalog kurmaktayım	,709				
Sosyal, siyasal, ekonomik ve aktüel gündemden kopmamak için yazılı ve görsel medyayı günlük takip ederim	,694				
Farklı bölgelerden gelen öğrencilerle arkadaşlık yapmaktayım	,629				
Okul içinde ve dışında düzenlenen sosyal etkinliklere yoğun olarak katılmaktayım	,452				
Sorun çözme, liderlik ve sosyal yetkinlik becerilerimi geliştirmek için kulüp faaliyetlerine çoğunlukla katılmaktayım		,873			
Okuldaki bir ya da daha fazla öğrenci kulübüne üyeyim		,854			
Üye olduğum kulüp ya da kulüplerin yönetiminde görev almaktayım		,844			
Ders notlarım sınıf ortalamasının üzerindedir			,728		
Okuduğum bölümü isteyerek-bilerek tercih ettim			,640		
Resmi ve gayri resmi -kendimin ve yakınlarımla bulduğum- stajlara katılıyorum			,559		
Derslerime katılmayı büyük ölçüde aksatmam			,531		
Dikey geçiş yapacağım için bir yandan da DGS'ye hazırlanıyorum			,501		
Donanımlı öğretim elemanlarıyla iyi etkileşimde bulunurum			,439		
Mesleki yeterliliğimi ve farkındalığımı arttırmak için üniversitedeki kariyer merkezi ve benzeri birimlerden maksimum ölçüde yararlanıyorum			,417		
Ders saatleri dışında kütüphanede zaman geçiriyorum				-,824	
Mesleki derslere katılım ve ders kitapları dışında sosyal ve entelektüel yönümü geliştirecek kitap okuyorum (roman, deneme, araştırma, şiir vb)	,505			-,434	
Bölümümle ilgili en az bir dergiyi takip ediyorum				-,597	
Düzenli şekilde spor yapmaktayım					,806
Enstrüman çalmak, şiir yazmak, resim yapmak, fotoğraf çekmek vb hobilerim vardır.					,611

Bu yargılardan ölçülen boyutlar: 1- Sosyal Etkileşim, 2- Sosyal Gelişim, 3- Mesleki Yönelim, 4- Entelektüel Gelişim Yönelimi, 5- Bireysel Gelişimdir

18. yargının (*Mesleki derslere katılım ve ders kitapları dışında sosyal ve entelektüel yönümü geliştirecek kitap okuyorum (roman, deneme, araştırma, şiir vb)*) faktör yükünün 2 boyutta birden çıkmasının sebebi de bu yargının doğası itibari ile hem sosyal hem de Entelektüel Gelişim Yönelimi ölçmesidir. Yükler birbirlerine çok yakın olduğundan ve bu yargıdaki asıl gayenin Entelektüel Gelişim Yönelimi ölçmesi

olduğundan ötürü bu madde Entelektüel Gelişim Yönelimi boyutuna dâhil edilmiştir.

Faktör analizinde, değişkenlerin birbirleriyle aralarındaki ilişkiden dolayı Direct Oblimin rotasyon yöntemi kullanılmış ve Delta değeri 0 olarak alınmıştır. Faktör yükü 0.40'dan küçük değerler gösterilmemiştir.

Tablo 6 Demografik Değişkenlerin Frekans Tablosu

		<i>f</i>	%	<i>Toplam %</i>
Cinsiyet	Erkek	283	52,7	52,7
	Kadın	254	47,3	100,0
	Toplam	537	100,0	
Yaş	17-20 Arası	306	57,0	57,0
	21-24 Arası	200	37,2	94,2
	25-28 Arası	18	3,4	97,6
	29 ve Üzeri	13	2,4	100,0
	Toplam	537	100,0	
Okuduğu Üniversite	İstanbul Üniversitesi	76	14,2	14,2
	Arel Üniversitesi	150	27,9	42,1
	Beykent Üniversitesi	107	19,9	62,0
	Gelişim Üniversitesi	19	3,5	65,5
	Kültür Üniversitesi	88	16,4	81,9
	Nişantaşı Üniversitesi	97	18,1	100,0
	Toplam	537	100,0	
Okuduğu Bölüm	Teknik Bilimler	277	51,6	51,6
	Sosyal Bilimler	177	33,0	84,6
	Sağlık Bilimleri	83	15,5	100,0
	Toplam	537	100,0	
Okuduğu Sınıf	Birinci Sınıf	174	32,4	32,4
	İkinci Sınıf	363	67,6	100,0
	Toplam	537	100,0	
Ebeveyn Eğitim Seviyesi	İlköğretim	230	42,8	42,8
	Lise	165	30,7	73,5
	Üniversite	131	24,4	97,9
	Lisansüstü	7	1,3	99,2
	Diğer	4	0,7	100,0
	Toplam	537	100,0	
Ailenin Toplam Geliri	3.000 TL'den Az	242	45,1	45,1
	3.001 - 5.000 TL Arası	203	37,8	82,9
	5.001 - 10.000 TL Arası	61	11,4	94,3
	10.001 TL ve Üzeri	31	5,8	100,0
	Toplam	537	100,0	

Yaş: Katılımcıların yaklaşık %94'ü 17-24 yaş aralığındadır.

Cinsiyet: Örneklem büyüklüğümüzün %52,7'si erkek katılımcılardan, %47,3'ü de kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Bu veriler çalışma evrenimizle oldukça uyumludur çünkü çalışma evrenimizdeki 2.555.926 kişinin 1.335.771'i yani %52,27'si erkek,

1.220.155'i yani %47, 73'ü de kadındır (Tablo 1).

Okuduğu Üniversite: Katılımcıların üniversitelere dağılımları incelendiğinde (Tablo 6), Gelişim Üniversitesinin beklenilenin çok altında olduğu, Arel Üniversitesi'nin ise üzerinde olduğu, diğer üniversitelere dağılımın da birbirlerine yakın olduğu görülmektedir.

8.3.1. Hipotezlerin Testi

Tablo 7 Bağımlı Değişkenler ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki Korelasyon Tablosu

		Sosyal Etkileşim Yönelimi	Sosyal Gelişim Yönelimi	Mesleki Yönelim	Entelektüel Gelişim Yönelimi	Bireysel Gelişim Yönelimi	Sosyal Yönelim
Cinsiyet	r	0,017	-0,106*	0,000	0,088*	-0,089*	-0,094*
	p	0,705	0,015	0,996	0,044	0,039	0,033
	n	524	527	525	527	533	512
Yaş	r	0,012	0,095*	0,080	0,077	0,075	0,088*
	p	0,781	0,029	0,068	0,076	0,083	0,045
	n	524	527	525	527	533	512
Okuduğu Üniversite	r	-0,018	0,162**	-0,037	-0,107*	-0,041	0,058
	p	0,683	0,000	0,401	0,014	0,350	0,191
	n	524	527	525	527	533	512
Okuduğu Bölüm	r	-0,034	-0,033	0,024	-0,026	-0,046	-0,056
	p	0,440	0,453	0,578	0,546	0,287	0,203
	n	524	527	525	527	533	512
Okuduğu Sınıf	r	-0,059	0,011	-0,057	-0,089*	-0,016	-0,026
	p	0,176	0,809	0,191	0,042	0,720	0,564
	n	524	527	525	527	533	512
Ebeveyn Eğitim Seviyesi	r	-0,084	0,146**	-0,148**	-0,041	-0,003	0,047
	p	0,055	0,001	0,001	0,342	0,951	0,290
	n	524	527	525	527	533	512
Ailenin Gelir Düzeyi	r	0,011	0,162**	0,050	0,015	0,044	0,103*
	p	0,797	0,000	0,249	0,729	0,310	0,020
	n	524	527	525	527	533	512
** %1 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır							
** %5 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır							

Tablo 8 dikkate alınarak hipotezler test edildiğinde reddedilen hipotezler: H₁, H₂, H₇, H₈, H₁₀, H₁₁, H₁₃, H₁₄, H₁₆, H₁₈, H₁₉, H₂₀, H₂₁, H₂₂, H₂₃, H₂₄, H₂₅, H₂₆, H₂₇, H₂₈, H₃₀, H₃₂, H₃₄, H₃₅, H₃₆, H₃₇, H₃₈, H₄₀, H₄₁. Kabul edilen hipotezler ise: H₃, H₄, H₅, H₆, H₉, H₁₂, H₁₅, H₁₇, H₂₉, H₃₁, H₃₃, H₃₉, H₄₂'dir.

Hipotezlerin test edilmesi sonucunda bağımsız değişkenlerin ve ilişkili oldukları bağımlı değişkenleri tablo halinde gösterirsek;

Tablo 8. Bağımsız ve Bağımlı Değişkenler Arasındaki İlişki Tablosu

Hipotez	Bağımsız Değişken	p	İlişkili Olduğu Bağımlı Değişken
H ₃₁	Ebeveyn Eğitim Seviyesi	0,001	Mesleki Yönelim
H ₃	Cinsiyet	0,015	Sosyal Gelişim Yönelimi
H ₉	Yaş	0,029	
H ₁₅	Okuduğu Üniversite	0,000	
H ₃₃	Ebeveyn Eğitim Seviyesi	0,001	
H ₃₉	Ailenin Gelir Düzeyi	0,000	
H ₄	Cinsiyet	0,039	Bireysel Gelişim Yönelimi
H ₅	Cinsiyet	0,044	Entelektüel Gelişim Yönelimi
H ₁₇	Okuduğu Üniversite	0,014	
H ₂₉	Okuduğu Sınıf	0,042	
H ₆	Cinsiyet	0,033	Sosyal Yönelim
H ₁₂	Yaş	0,045	
H ₄₂	Ailenin Gelir Düzeyi	0,020	

Hipotezlerin test edilmesinden sonra elde edilen sonuçlar ışığında modelimiz aşağıdaki gibi şekillenmiştir:

Şekil 3 Hipotez Testi Sonuçları Işığında Elde Edilen Model - 1

Şekil 4 Hipotez Testi Sonuçları Işığında Elde Edilen Model – 2

Bağımsız değişkenlere göre hipotez testlerinin sonuçları ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Cinsiyet Bağımsız Değişkeni

Tablo 9. Cinsiyet Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve t-testi Sonuçları

	Cinsiyet	Grup Tasviri İstatistikleri			t-testi	
		N	μ	σ	t	p
Sosyal Gelişim Yönelimi	Erkek	277	2,5367	1,22604	2,441	0,015
	Kadın	250	2,2920	1,05772		
Bireysel Gelişim Çabası	Erkek	281	3,4804	1,08914	2,068	0,039
	Kadın	252	3,2837	1,10317		
Sosyal Yönelim	Erkek	270	3,1923	0,74688	2,144	0,032
	Kadın	242	3,0528	0,72410		
Entelektüel Gelişim Yönelimi	Erkek	277	2,9699	0,99328	-2,033	0,043
	Kadın	250	3,1373	0,89736		

Tablo 9’da verilen bilgiler ışığında, bağımlı değişkenlerin, cinsiyet gruplarına göre farklılaşmalarının olup olmadığı incelenirse:

Cinsiyetler arasında, *sosyal gelişim yöneliminde*, $p=0,015<0,05$ olduğundan, istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğundan bahsedebiliriz (H_3). Ortalamalara bakarak *erkek* katılımcıların *sosyal gelişim yöneliminin*, *kadın* katılımcılara göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Bireysel gelişim çabası, cinsiyet grupları arasında, istatistiki olarak anlamlı ($p=0,039<0,05$) bir farklılık göstermektedir (H_4). Ortalamalar bakarak, *erkek* katılımcıların, *kadın* katılımcılara oranla daha çok *bireysel gelişim çabası* içerisinde olduğunu söyleyebiliriz.

Entelektüel gelişim yöneliminin cinsiyet grupları arasında, istatistiki olarak ($p=0,043<0,05$) anlamlı bir farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz (H_5). Ortalamalar dikkate alındığında, *kadın* katılımcıların *erkek* katılımcılardan daha fazla *entelektüel gelişime yöneldiğini* söyleyebiliriz.

Cinsiyet grupları arasında sosyal yönelimin istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olduğunu ($p=0,032<0,05$) söyleyebiliriz (H_6). Ortalamalara göre *erkek* katılımcıların *sosyal yönelimi*, *kadın* katılımcılara göre daha yüksektir.

Yaş Bağımsız Değişkeni

25-28 Yaş aralığındaki ve 29 ile üzeri yaştaki katılımcı sayımızın toplamı 31 olduğundan ve diğer katılımcı sayılarıyla kıyaslandığında bu değerler çok küçük olduğundan, bu iki grup 21-25 yaş aralığına dâhil edilerek test gerçekleştirilmiştir. Bu yeni grup “21 ve Üzeri” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 10. Yaş Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve t-testi Sonuçları

	Yaş Grupları	Grup Tasviri İstatistikleri			t-testi Sonuçları	
		N	μ	σ	t	p
Sosyal Gelişim Yönelimi	17-20 Arası	301	2,3245	1,10718	-2,214	0,027
	21 ve Üzeri	226	2,5487	1,20568		
Sosyal Yönelim	17-20 Arası	292	3,0824	0,69558	-1,527	0,128
	21 ve Üzeri	220	3,1848	0,79032		

Tablo 10’dan hareketle, *sosyal gelişim yöneliminin*, yaş grupları arasında, istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma ($p=0,027<0,05$) gösterdiğini söyleyebiliriz. Ortalamalar da incelendiğinde, *21 ve üzeri* yaş grubunda olan katılımcıların, sosyal gelişime daha çok yöneldiklerini söyleyebiliriz (H_9).

Yine aynı tablodan hareketle, *sosyal yönelimin*, yaş grupları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediğini söyleyebiliriz (H_{12}).

Okuduğu Üniversite Bağımsız Değişkeni

Homojenlik test sonucunda $p<0.05$ olduğundan, çoklu karşılaştırmada Games-Howell testi kullanılmıştır.

Tablo 11. Okuduğu Üniversite Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve ANOVA Testi Sonuçları – Bağımlı Değişken: Sosyal Gelişim Yönelimi

Bağımlı Değişken: <i>Sosyal Gelişim Yönelimi</i>	Grup Tasviri İstatistikleri			ANOVA Test Sonucu	
	N	μ	σ	F	p
İstanbul Üniversitesi	75	2,2489	1,09749	4,933	0,000
Arel Üniversitesi	150	2,2067	1,00977		
Beykent Üniversitesi	104	2,2917	1,11544		
Gelişim Üniversitesi	19	2,8421	1,22911		
Kültür Üniversitesi	88	2,8409	1,32563		
Nişantaşı Üniversitesi	91	2,5678	1,15630		
Toplam	527	2,4206	1,15469		

Tablo 11’de verilen bilgiler ışığında, $p=0,00<0,05$ olduğundan, katılımcıların okudukları üniversiteler ile sosyal gelişim yönelimleri arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğunu söyleyebiliriz (H_{15}). Bu farklılaşmayı Games-Howell testi vasıtası ile incelediğimizde (Tablo 12), sadece *Kültür Üniversitesinde* okuyan katılımcıların sosyal gelişim yöneliminin diğer üniversitelerden istatikselsel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığını söyleyebiliriz.

Tablo 12. Games-Howell Test Sonucu

		Ortalamalar Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Kültür Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi	0,59202	0,18981	0,026*
	Arel Üniversitesi	0,63424	0,16361	0,002*
	Beykent Üniversitesi	0,54924	0,17870	0,029*
	Gelişim Üniversitesi	-0,00120	0,31541	1,000
	Nişantaşı Üniversitesi	0,27314	0,18618	0,686

* Ortalamalar farkı 0,05 seviyesinde anlamlı

Entelektüel gelişim yöneliminin, okuduğu üniversiteye göre istatistiki olarak farklılaşması incelendiğinde (H_{17}), istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1,892$ ve $p=0,094>0,05$).

Okuduğu Sınıf Bağımsız Değişkeni

Tablo 13 dikkate alınarak okuduğu sınıf gruplarının arasında *entelektüel gelişim yöneliminde* istatistiki olarak anlamlı bir fark mevcuttur ($p=0,042<0,05$).

Ortalamalar karşılaştırıldığında, 1. sınıfta okuyanların, 2. sınıfta okuyanlara nazaran daha çok Entelektüel Gelişim Yönelimi içerisinde olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 13. Okuduğu Sınıf Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve t-testi Sonuçları

		Grup Tasviri İstatistikleri			t-testi Sonuçları	
	Okuduğu Sınıf	N	μ	σ	t	p
Entelektüel Gelişim Yönelimi	Birinci Sınıf	172	3,1705	0,91801	2,076	0,039
	İkinci Sınıf	356	2,9906	0,96351		

Ebeveyn Eğitim Seviyesi Bağımsız Değişkeni

Ebeveyn Eğitim Seviyesi ile ilişkili ANOVA testleri, testin sağlıklı sonuç vermesi için çok küçük değerlere sahip “Diğer” seçeneğini işaretlemiş 4 katılımcı İlköğretime, “Lisansüstü” seçeneğini işaretlemiş 7 katılımcı ise Üniversiteye dâhil edilerek gerçekleştirilmiştir.

Tablo 14. Ebeveyn Eğitim Seviyesi Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve ANOVA Testi Sonuçları - Bağımlı Değişken: Mesleki Yönelim

Bağımlı Değişken: Mesleki Yönelim	Grup Tasviri İstatistiği			ANOVA Tablosu	
	N	μ	σ	F	p
İlköğretim	232	3,4901	0,68576	4,496	0,012
Lise	159	3,3836	0,77268		
Üniversite	134	3,2377	0,91966		
Toplam	525	3,3935	0,78254		

ANOVA test sonucunda (Tablo 14) $p=0,012<0,05$ bulunduğundan Ebeveyn

Eğitim Seviyesini oluşturan İlköğretim, Lise ve Üniversite grupları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşmanın varlığından söz edebiliriz (H_{31}).

Homojenlik test sonucunda dağılımın homojen bir dağılım olmadığı ($p=0,002<0,05$) tespit edildiğinden, çoklu karşılaştırma testinde Games-Howell kullanılmıştır.

Tablo 15. Games-Howell Test Sonucu – Bağımlı Değişken: Mesleki Yönelim

		Ortalamalar Farkı (I-J)	Std. Hata	p
İlköğretim	Lise	0,10650	0,07604	0,341
	Üniversite	0,25241	0,09132	0,017*

* Ortalamalar farkı 0,05 seviyesinde anlamlı

Tablo 15’i incelediğimizde, bu istatistiki düzeyde anlamlı farklılaşmanın, ebeveyn eğitim seviyesi *ilköğretim* ile *üniversite* olan katılımcılar arasında olduğunu görebiliriz. *Ebeveyn eğitim seviyesi ilköğretim* olan katılımcıların *mesleki yönelimi* daha fazladır.

Tablo 16. Ebeveyn Eğitim Seviyesi Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve ANOVA Testi Sonuçları - Bağımlı Değişken: Sosyal Gelişim Yönelimi

Bağımlı Değişken: Sosyal Gelişim Yönelimi	Grup Tasviri İstatistiği			ANOVA Tablosu	
	N	μ	σ	F	p
İlköğretim	229	2,2518	1,06474	7,820	0,000
Lise	162	2,3930	1,13109		
Üniversite	136	2,7377	1,26648		
Toplam	527	2,4206	1,15469		

Tablo 16’da verilen ANOVA test sonuçlarına baktığımızda, *ebeveyn eğitim seviyesine* göre gruplandırılmış katılımcıların *sosyal gelişim yönelimleri* arasında istatistiki ($p=0.000<0.05$) olarak anlamlı bir farklılaşmanın varlığından söz edebiliriz (H_{33}).

Homojenlik test sonucunda dağılımın homojen bir dağılım olmadığı ($p=0,001<0,05$) tespit edildiğinden, çoklu karşılaştırma testinde Games-Howell kullanılmıştır.

Tablo 17. Games-Howell Test Sonucu – Bağımlı Değişken: Sosyal Gelişim Yönelimi

		Ortalamalar Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Üniversite	İlköğretim	0,48593	0,12940	0,001*
	Lise	0,34474	0,14033	0,039*

* Ortalamalar farkı 0,05 seviyesinde anlamlı

Tablo 17 incelendiğinde, bu farklılaşmanın *ebeveyn eğitim seviyesi üniversite* olan katılımcılarda olduğu görülebilir.

Ailenin Gelir Düzeyi Bağımsız Değişkeni

Aile Gelir Düzeyi 10,000.00 TL ve üzeri olan katılımcı sayısı 31 kişi olduğundan, ANOVA testini sağlıklı bir şekilde uygulayabilmek için bu grup 5,001 TL – 10,000 TL grubuna dâhil edilmiştir. Yeni grup “5,001 TL ve Üzeri” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 18. Ailenin Gelir Düzeyi Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve ANOVA Testi Sonuçları - Bağımlı Değişken: Sosyal Gelişim Yönelimi

	Grup Tasviri İstatistiği			ANOVA Tablosu	
	N	μ	σ	F	p
3.000 TL'den Az	235	2,2482	1,06008	7,151	0,001
3.001-5.000 TL Arası	201	2,4627	1,15030		
5.001 TL ve Üzeri	91	2,7729	1,31269		
Toplam	527	2,4206	1,15469		

Tablo 18'de verilen ANOVA testi sonucunda $p=0.01<0.05$ olduğundan, gruplar arası istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşmadan söz edilebilir (H_{39}).

Homojen dağılım testi sonucunda dağılımımızın homojen olmadığı ($p=0,002<0.05$) tespit edildiğinden, yine Games-Howell testi ile çoklu karşılaştırma yapmamız gerekmektedir.

Tablo 19. Games-Howell Test Sonucu – Bağımlı Değişken: Sosyal Gelişim Yönelimi

		Ortalamalar Farkı (I-J)	Std. Hata	p
5.001 TL ve Üzeri	3.000 TL'den Az	0,52467	0,15401	0,002
	3.001 - 5.000 TL Arası	0,31021	0,15975	0,130

* Ortalamalar farkı 0,05 seviyesinde anlamlı

Çoklu karşılaştırma testi sonucunda (bkznz. Tablo 19), Aile Gelir Düzeyi 3,000 TL'den az olan katılımcı grup ile Aile Gelir Düzeyi 5,001.00 TL ve Üzeri olan grupların birbirlerinden istatistik olarak anlamlı bir düzeyde farklılaştıkları tespit edilmiştir.

Tablo 18'deki grup tasviri istatistiki tablosundan bu iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında, Aile Gelir Düzeyi 5,001.00 TL ve üzeri olan katılımcıların Sosyal Gelişim Yöneliminin diğer gruplardan daha fazla, Aile Gelir Düzeyi 3,000.00 TL'den az olan katılımcıların ise Sosyal Gelişim Yöneliminin en az olduğu söylenebilir.

Tablo 20 bilgileri ışığında, *aile gelir düzeyi* gruplarına göre katılımcıların sosyal yönelimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık (H_{42}) olsa da ($p=0,025<0,05$), Games Howell testi sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde, bu farklılığın ancak 0.10 düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür.

Tablo 20. Ailenin Gelir Düzeyi Bağımsız Değişkenine Göre Grup Tasviri İstatistikleri ve ANOVA Testi Sonuçları - Bağımlı Değişken: Sosyal Yönelim

	Grup Tasviri İstatistiği			ANOVA Tablosu	
	N	μ	σ	F	p
3.000 TL'den Az	228	3,0307	0,69369	3,702	0,025
3.001-5.000 TL Arası	195	3,1839	0,70328		
5.001 TL ve Üzeri	89	3,2457	0,89005		
Toplam	512	3,1264	0,73878		

Bu da bize *aile gelir düzeyinin* değişmesi ile *sosyal yönelim* değiştiğini ama bu değişimin istatistiki olarak çok anlamlı olmadığını belirtir.

8. Sonuç ve Tartışma

MYO'larla ilgili bu kadar kapsamlı bir çalışmaya rastlanmadığı için sonuçların karşılaştırılma imkânı bulunamamıştır.

Sonuçlar incelendiğinde: 1. sınıftaki öğrencilerin entelektüel yönelimlerinin 2. sınıftaki öğrencilere oranla fazla olması anlamlıdır. Eğer okuduğu sınıf ile sosyal yönelim arasında da bir istatistiki olarak anlamlı ve aynı yönde bir ilişki olmuş olsaydı, öğrencilerin son yılı olduğu için vaktini daha fazla arkadaşlarıyla sosyalleşmeye ayırıyor diyebilirdik. Ama bu durum söz konusu olmadığından, bu durumun nedeninin araştırılması gerekir.

Ebeveyn eğitim seviyesi daha düşük olan ailelerden gelen katılımcıların, mesleki yönelimlerinin yüksek olması da anlamlıdır. Araştırılması gereken, bu durumdaki öğrencilerin sosyal gelişim yönelimlerine ayıracakları maddi kaynakların azlığı mı buna sebep olmaktadır, yoksa biran önce hayata atılıp ailesine maddi anlamda yardımcı olma gayesi mi bu motivasyonu sağlamaktadır? Çünkü ebeveyn eğitim seviyesi ile aile gelir düzeyi arasında da bir ilişki vardır ve ebeveyn eğitim seviyesi yükseldikçe aile gelir düzeyi de yükselmektedir ($F=20,962$, $p=0,000$). Dolayısıyla mesleki yönelimleri yüksek olan öğrencilerin aileleri, ekseriyetle düşük gelir düzeyine sahiptirler.

Bir diğer nokta da bu ailelerden gelen katılımcıların sosyal gelişim yönelimleridir. Bu kişilerin sosyal gelişim yönelimleri de diğerlerine göre daha düşüktür. Bunun psikolojik ve sosyolojik problemlere neden olma olasılığının da araştırılması gerekmektedir.

Bu çalışma ayrıca göstermiştir ki; MYO'larda okuyan öğrencilerin %82,9'u (bknz. Tablo 6) dar gelirli, hatta fakirlik sınırının altında yaşam mücadelesi veren ailelerden gelmektedir. Devletin bu durumu dikkate alıp, öğrenci burs olanaklarını ve tutarlarını arttırması hem öğrenciler hem de aileleri açısından elzemdir. Bu, öğrencilerin sadece mesleki değil, aynı zamanda da sosyal yönlerini geliştirmelerine katkıda bulunacak ve öğrencilerin her yönden gelişmiş bireyler olarak topluma faydalı olmalarını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akdemir, A. (2014). “Meslek Yüksekokulları İçin İşletmeciliğin Temel Bilgileri”, Umuttepe Yayınları, Kocaeli
- Ala, M.Ö., Gülmez, H. (2014). “İşyeri Eğitimi Uygulamasının Verimliliği: Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, 1. Uluslararası Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sempozyumu (Ivets-2014):11-13 Eylül 2014, Bursa.
- Alkan, C., Doğan, H., Sezgin, İ. (1998). “Mesleki Ve Teknik Eğitimin Esasları”, Alkım Yayınları, Ankara
- Alkan, R.M., Suiçme, M., Aydınkal, M., Şahin, M. (2014), “Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar Ve Bazı Çözüm Önerileri”, Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi, 4(3), 133-140
- Aysal, N. (2005). “Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri”, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 35-36, 267-282
- Bayram, S. (2012). “Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Hayatın Yerel Unsurları: Ahilik Teşkilâtı Ve Esnaf Loncaları”, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 21, 81-115
- Ceylan, H., Avan, M., Elibol, H. (2009). “Mesleki Ve Teknik Eğitimde Öğretim Elemanı Profili, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, 27-29 Mayıs 2009, 464-470
- Ceylan, H., Erbir, M.A., (2015). “Meslek Yüksekokullarında Kalite: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, Electronic Journal Of Vocational Colleges, Mayıs 2015
- Donelly, M., (2008). “Vocational Education”, Ebsco Research Starters Ebsco Publishing Inc.,
- Egin, İ., (2000). “Mesleki Ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme”, Nobel Yayınları, Ankara
- Ekinci, Y. (2011). “Âhilik”, Türk Metal Yayınları, Ankara
- Eşme İ., (2007). “Uluslararası Mesleki Ve Teknik Eğitim Konferansı, Konferans Açılış Bildirgesi Sunumu”, YÖK, Ankara
- Furat, A.H. (2012). “İslam Hukukunda Vakıf Akdinin Bağlayıcılığı”, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 27, 61-84
- Gülerman, A., Taştekil, S. (1993). “Ahi Teşkilatının Türk Toplumunun Sosyal Ve Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri”, T.C. Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları: 194, Ankara.

- Günay, D., Özer, M. (2016). “Türkiye’ De Myo’ Ların 2000’ Li Yıllardaki Gelişimi Ve Mevcut Zorluklar”, Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi, 3
- Günay, D., Özer, M. (2014). “Türkiye’de Meslek Yüksekokulları, Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Taslak)”, YÖK, Ankara
- Günay, D. (2014). “Türkiye’de Meslek Yüksekokulları, Düzenleme Çalışmaları Ve Öneriler, Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi”, Meslek Yüksekokullarında Kalite: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Konferansı: 06-07 Mart, Çorum
- Halkevleri (N.D.), “Halkevleri”, <http://w3.balikesir.edu.tr/~mozsari/halkevleri.htm>, Erişim Tarihi: 26.12.2017
- İçli, G.E., (2007). “İşletmelerin Meslek Yüksekokulu Mezunları İle İlgili Görüşleri Ve Beklentileri (Lüleburgaz İlçe Sınırlarında Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma)”, Ege Üniversitesi IV. Ulusal Meslek Yüksekokulu Sempozyumu. İzmir
- İTO (2008), “Meslek Yüksekokulları Araştırması”, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul
- Kartal, S. (2008). “Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1), 23-36.
- Keskin, N., Koraltan, A., Öztürk Ö. (2010). “Pamukkale Üniversitesi Buldan Myo Öğrenci Profili”, MYO-ÖS 2010- Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu 21-22 Ekim 2010-Düzce
- Krejcie, R.V. Ve Morgan, D.E. (1970). “Determining Sample Size For Research Activities”, Educational And Psychological Measurement, 30(3), 607-610
- Mahiroğulları, A. (2011). "Selçuklu/Osmanlı Döneminde Kurumsal Bir Yapı: Ahilik/Gediklik Teşkilatı Ve Sosyo-Ekonomik İşlevleri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 54, 139-154
- Öktem, Ş., Şahin, F. (2011). “Sektör Ve Meslek Yüksekokulu Beklentilerine Bir Örnek: Başkent Üniversitesi Kazan Meslek Yüksekokulu’nda Açılması Hedeflenen Programlara İlişkin Bir Çalışma”, 2. Uluslararası, 6. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, 25-27 Mayıs 2011, Aydın.
- Örs F. (2003). “Meslek Yüksekokullarının Toplumsal İşlevi”, Muğla Ü. Sosyal Bilimler Enst. Dergisi, 10
- Özcan. T. (N.D). "Osmanlı Devleti’nde Eğitim Hizmetlerinin Finansmanı", <https://osmanli.org.tr/osmanli-devletinde-egitim-hizmetlerinin-finansmani->, Erişim Tarihi: 25.12.2017
- Özdemir, Y., Aktaş, E. (2011). “Halkevleri (1932'den 1951'e)", Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED], 45, 235-262

- Özgüler, D. Koca, T. Özgüler, T.A. (2013). “Meslek Yüksekokullarında Eğitim Öğretim Süresinin İrdelenmesi”, *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, Aralık 2013 Umyos Özel Sayı
- Öztürk, N. (N.D.). “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, <https://www.tarihtarih.com/?syf=26&syz=382185>, Erişim Tarihi: 25.12.2017
- Resmî Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr>
- Sarıbıyık, M. (2013). “Meslek Yüksekokullarında Nitelikli İşgücü Yetiştirmek İçin 3+1 Eğitim Modeli”, *Apjes-Academic Platform Journal Of Engineering And Science*, 1, 39-41, 2013
- Smith, S. (2018). “Determining Sample Size: How To Ensure You Get The Correct Sample Size”, <https://www.qualtrics.com/blog/determining-sample-size/>
- Şahin, İ., Fındık, T. (2008). “Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 12(3), 65-86
- Şen, Z. (2011). “Bilim Ve Türkiye, Bilim Ve Felsefe Serisi-4”, Su Vakfı, İstanbul
- Tabachnick, B.G. Ve Fidell L.S. (2013). “Using Multivariate Statistics”, 6. Baskı, Pearson, Boston
- Tunç, A. (2005). “Yüksekokulların Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi”, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-81.
- Turan, S. (2002). “Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Eğitim Yöneticisinin Rolü”, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30, 271-88
- Velde, C., Cooper, T. (2000). “Student’s Perspectives Of Workplace Learning And Training”, *Education & Training*, 42(2)
- Yalçınkaya, S. (2017). “Mesleki Eğitimin Tarihsel Gelişimi”, <http://www.bolgegazetesivan.com/yazar-mesleki-egitimin-tarihsel-gelisimi-394.html>, Erişim Tarihi: 14.01.2018
- Yıldız, E., Talih, D. (2011). “Üniversitelerin Kalkınmadaki Rolü: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği”, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 269-287
- YÖK, Yüksek Öğretim Bilgi Sistemi, <https://istatistik.yok.gov.tr>
- Yücebaş, E., Alkan, G., Atasağun, H. G., Egeli, H. A. (2013). “Ege Bölgesi’nde Bulunan Meslek Yüksekokullarının Durum Analizi: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, *Ejovoc: Electronic Journal Of Vocational Colleges*, 3(4), 2013

Study of Professional, Social And Intellectual Orientations of Vocational College Students

Ali AKDEMİR

Istanbul Arel University
Faculty of Economics and Administrative Science
Istanbul, Turkey
orcid.org/0000-0002-5188-3304
aliakdemiral@gmail.com

Mustafa ASLAN, Sibel BİLKAY, İbrahim ARI, Hamza DÜZENLİ, Kasım UÇTU, Sezen KAYNAK, Dilek İMAMOĞLU, Fatih YAMAN, Haydar Baki DOĞAN, Yusuf ÖZAY, Doğan UZUN

Istanbul Arel University, Institute of Social Sciences,
Istanbul, Turkey

orcid.org/0000-0001-8049-3615	maslan@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-3938-8749	sibelbilkay@arel.edu.tr
orcid.org/0000-0002-3679-8726	ibrahim.ari@hotmail.com
orcid.org/0000-0001-9568-756X	besiktas55@gmail.com
orcid.org/0000-0002-9876-2585	k.uctu@hotmail.com.tr
orcid.org/0000-0001-5378-3414	sezen_kaynak@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-3096-0948	dilek_imamoglu@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-5412-5074	fatihyaman68@gmail.com
orcid.org/0000-0002-6231-1299	haydarbakidogan@gmail.com
orcid.org/0000-0003-3855-6197	ozay23el@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7991-8217	uzundogan@gmail.com

Extensive Summary

Introduction

The business world always needs both physical and intellectual competent and skillful human resources. These are also very crucial for the development and well-being of the country.

Vocational Colleges offer education and training at higher education level to answer this demand. On the other hand, it is not possible to say that the Vocational Colleges have fulfilled its function of bringing up qualified HR as planned.

Currently, there are 963 Vocational Colleges throughout Turkey with total 2.555.926 students.

This study aims to investigate the professional, social and intellectual orientations and efforts towards these orientations of the students of Vocational Colleges. It also aims to examine the possible correlations between demographic characteristics of these students and the orientations mentioned above.

First, conceptual foundations are discussed. The concept of the Vocational College, the concept of a university is defined. Later on, the problems, objectives, functions, historical background and student profile of the Vocational Schools are explained.

The last part of the study includes details of the research. The questionnaire that will measure social, professional and intellectual orientations has been applied to Vocational College students. The social, intellectual and professional orientations of students were measured and analyzed comparatively in the context of demographic variables. The investigation of relationships and comparison among groups were made by using frequency tables, correlation table, independent sample t-test and ANOVA.

Research

A survey of 21 items (Table 4) along with demographic questions filled out by participants during the class hours.

Total 600 students participated but only responses of 537 participants (283 men, 254 women) were included in the study. Age breakdown of the participants as follow (number of participants shown in parenthesis: between 17 & 20 (306), between 21 & 24 (200), between 25 & 28 (18) and, 29 & over (13).

The universities that this study was conducted, number of participants shown in parenthesis: Istanbul (76), Arel (150), Beykent (107), Gelisim (19), Kultur (88) and Nisantasi (97) Universities.

The fields of study of participants: Technical Sciences (277), Social Sciences (177) and Health Sciences (83).

Total 174 of participants were the freshman and 363 of participants were sophomore.

Parent education level breakdown as follows: primary school (230), high school (165), university (131), graduate school (7) and other (4).

Family income level breakdown: below 3.000 TL (242), between 3.001 & 5.000 TL (203), between 5.001 & 10.000 TL (61), 10.001 TL & over (31).

Analysis

The KMO and Bartlett's Test results (KMO= 0,859 and $p=0,000$) were found sufficient enough to apply factor analysis.

The factor analysis showed that the survey is measuring total 5 dimensions as planned which measure total 56,343% of total variance. These dimensions are 1- social interaction, 2- social development, 3- professional orientation, 4- intellectual development orientation and 5- personal development (Table 5).

As for reliability test the Cronbach alpha value of this survey is 0,850.

Testing Hypotheses

After constructing correlation table (Table 7), total 13 hypotheses (out of 42) accepted (Table 8). These are:

H₃: The relationship between gender and social development tendency and differentiation between genders (Table 9): statistically significant difference found in favor of the male.

H₄: The relationship between gender and personal development and differentiation between genders (Table 9): statistically significant difference found in favor of the male.

H₅: The relationship between gender and intellectual development orientation and differentiation between genders (Table 9): statistically significant difference found in favor of the female.

H₆: The relationship between gender and social orientation and differentiation between genders (Table 9): statistically significant difference found in favor of the male.

H₉: The relationship between age and social development tendency and differentiation of social development tendency between age groups (Table 10): because of the low number of participants in 25-28 and 29 & above age groups, those two were merged with age group of 21-25 and the group name changed to 21 & up, and all the analyzes related with age performed accordingly.

Statistically significant difference found in favor of age group 21 & up.

H₁₂: The relationship between age and social orientation and differentiation of social orientation between age groups: No statistically significant difference found between two groups.

H₁₅: The relationship between university attended and social development tendency, and differentiation of social development tendency between universities (Table 11 & 12): Statistically significant difference found only between students of Kultur, Arel, Istanbul and of Beykent universities in favor of Kultur University's students.

H₁₇: The relationship between university attended and intellectual development orientation and differentiation of intellectual development orientation between universities: no statistically significant difference found between student groups university wise.

H₂₉: The relationship between grade and intellectual development orientation, and differentiation of the later within grade groups (Table 13): Statistically significant difference found in favor of the freshmen.

H₃₁: The relationship between parent education level and professional orientation, and differentiation of professional orientation based on parent's education level (Table 14 & 15): The four answers marked "other" as "parent education level" merged with "primary school" group and the 7 answers marked as "graduate school" merged with "university" group in order to perform ANOVA in all parent education related analyses.

Statistically significant difference found between "primary school" and "university" groups in favor of "primary school" group. The professional orientation of students whose parents have a university degree is at the lowest level among the groups.

H₃₃: The relationship between parental education level and social development tendency, and differentiation of social development tendency based on parent's education level (Table 16 & 17):

Statistically significant difference found between "primary school" and "university" groups. But this time the difference was in favor of "university" group. And this time the social development tendency of students whose parents have only primary school education is at the lowest level among the groups.

H₃₉: The relationship between household income level and social development

tendency (Table 18 & 19): The group of household income “10,000.00 TL & over” (total 31 participants) merged with group of “5,001 – 10,000 TL” and renamed as “5,001 TL & up” in order to perform reliable ANOVA test in all household related tests.

Statistically significant difference found between “5,001 TL & up” and “below 3,000 TL” groups in favor of “5,001 TL & up” group.

H₄₂: The relationship between household income level and social orientation (Table 20): No statistically significant difference at 5% level but 10% level. So we can say that there is no statistically significant difference between groups.

Discussion

Since such a comprehensive study on Vocational Colleges in the literature search was not found, the results could not be compared.

It is noteworthy that the intellectual development orientations of the students in the first grade are higher than those in the second grade, as examinations of results show. We could say that the sophomores are devoted to socializing with their schoolmates since they will fall apart within a couple of months if there was a statistically meaningful and significant relationship between the grade and the social orientation,. But since this is not the case, the cause of this situation needs to be investigated.

It is also significant that the professional orientation of participants whose parents have only primary school education is the highest. Is this because of the lack of financial resources that keeps them away from socializing? Or they just want to graduate as soon as possible and start contributing to household income? These two questions are rooted for the same reason: there is a very strong relationship ($F=20,962$ and $p=0,000$) between parental education level and household income level. And participants from these families also have a lower social orientation than other groups. The possibility of causing psychological and sociological problems of this situation must also be investigated.

This study also showed that 82.9% of the students attending Vocational Colleges (see Table 6) come from families who have a low household income or even below the poverty threshold. It is essential for the state to consider this situation and to increase student scholarship opportunities and amounts to help these students and their families. This will also contribute to the development of not only professional but also social aspects of these pupils, and surely will have positive effect society as well by contributing well-developed individuals to it.